

# "אונאה" פחות משתות

האם הם בכלל "אל תונו"?

מה הגדרתם וחשיבותם

אונאה פחות משתות

## תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נ עמוד א

איבעיא להו: פחות משתות לרבנן, לאלתר הויא מחילה או בכדי שיראה לתגר או לקרובו? ואם תמצי לומר בכדי שיראה לתגר או לקרובו, מאי איכא בין שתות לפחות משתות? ... {נ:} אמר רבא, הלכתא: פחות משתות - נקנה מקח, יותר על שתות - ביטול מקח. שתות - קנה ומחזיר אונאה, וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו. תניא כוותיה דרבא: אונאה פחות משתות - נקנה מקח, יותר על שתות - בטל מקח. שתות - קנה ומחזיר אונאה, דברי רבי נתן. רבי יהודה הנשיא אומר: יד מוכר על העליונה, רוצה - אומר לו תן לי מקחי, או תן לי מה שאניתני. וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו.

רא"ש מסכת בבא מציעא פרק ד סימן כ

ויראה דבכל שאר דברים אפי' פחות משתות אסור לאנות את חבירו אם יש בו שוה פרוטה כיון שידוע שאין מקחו שוה כל כך. דרחמנא אמר אל תונו בכל דבר שיש בו שיווי ממון הזהירה תורה שלא יאנה את חבירו אלא שאמרו חכמים דעד שתות הוי מחילה לפי שכך דרך מקח וממכר לפי שהלוקח והמוכר אינם יכולין לכוין דמי המקח בצמצום. ודרך העולם למחול טעותם עד שתות. שאף אם יבא המתאנה לערער לא ישומו השמאין בשוה זה יאמר יש בו אונאה וזה יאמר אין בו אונאה הלכך מקבל עליו שתיקה ואין מערער ומוחל (המוכר). אבל אם המוכר בקי בערך מחבירו והלוקח אין בקי כל כך או אם הלוקח תגר ובקי בערך מקחו יותר מן המוכר אל יאנו זה את זה אם לא שיפרש. חוץ ממתבע כל זמן שלא הגיע לכדי אונאה מותר לכתחלה להוציאה ביפה. שגם אחר יקבלנה מידו ביפה ואין בו הפסד כלל.

רא"ש מסכת בבא מציעא פרק ד סימן כ (המשך)

או שמא כיון דדרך מקח וממכר בכך דלפעמים הלוקח חפץ במקח זה

ומוסיף עליו דמים יותר מכדי שויו ופעמים שהמוכר מזלזל בשומתו

בממכרו לפי שאין חפץ זה ערב עליו או שהוא דחוק למעות הלכך עד

שתות הוי בכלל דמי מקח ואין כאן שם אונאה כלל וצ"ע. וירא שמים יצא ידי

כולם:

אונאה  
פחות  
משתות

אין אונאה

כי כך היא  
דרך מקח  
וממכר

נ"מ- אפילו בקי  
אפשר למכור  
ליותר משוויו

יש אונאה

אבל אי  
אפשר  
לצמצם,

נ"מ- אם הוא בקי  
וידע בדיוק מה  
הסחורה שווה,  
אסור למכור ליותר

ויכול להיות שאין פה  
אונה כלל, כי מי אומר  
שאינו באמת שווה מה  
ששילם

ולכן הקונה מוחל  
בדיעבד

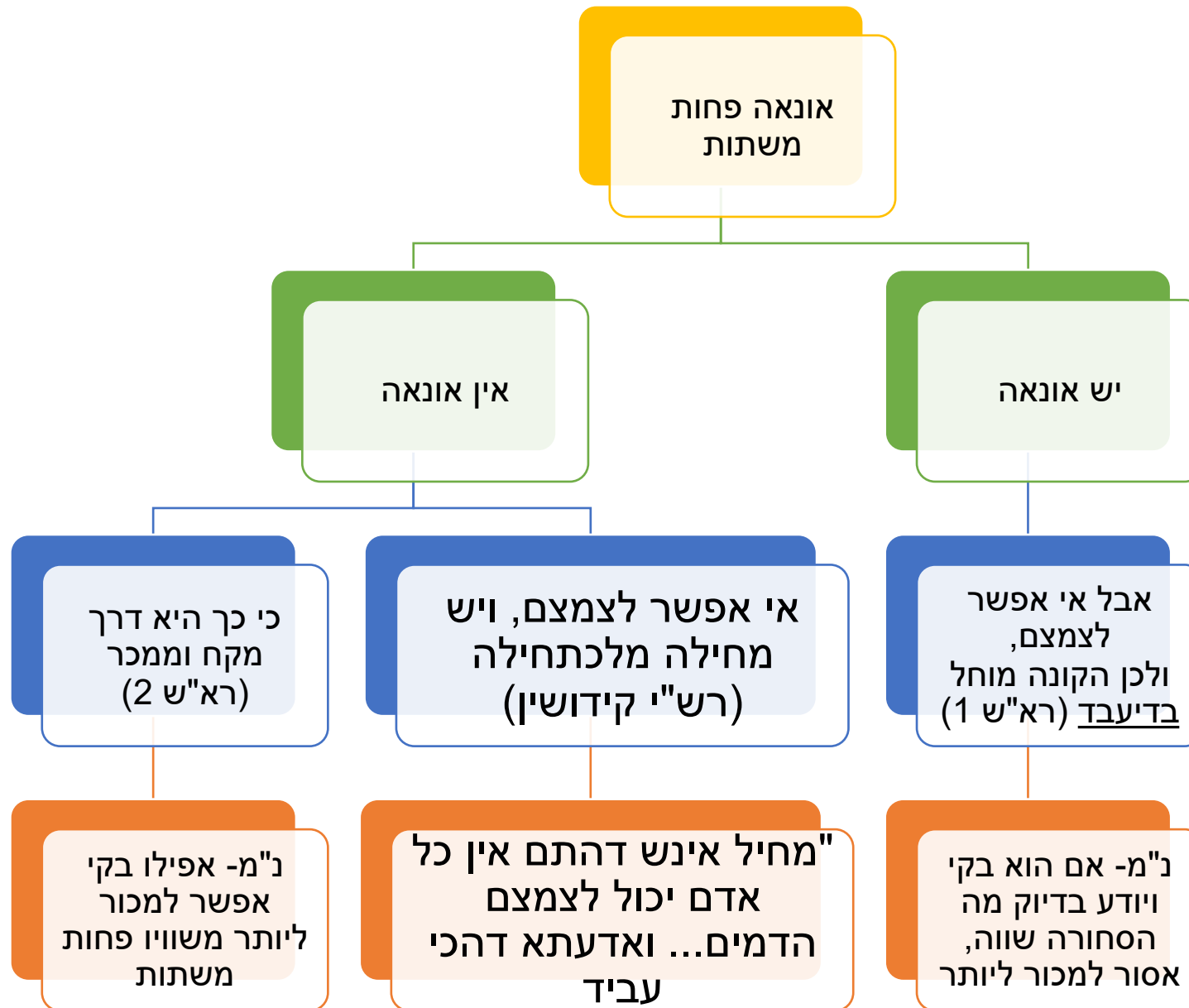
אי אפשר לצמצם, והקונה יודע את זה ומוחל  
(מראש\לכתחילה)

רש"י מסכת קידושין דף מב עמוד ב

חוזר - שאין זה כשאר אונאות דקי"ל בהזהב (ב"מ דף מט:) פחות משתות

**מחיל אינש דהתם אין כל אדם יכול לצמצם הדמים אבל טועה במדה טעות**

**הוא ואדעתא דהכי לא עביד.**





פחות משתות בכלל אונאה! אלא שהנתאנה מוחל, ולא  
רוצה לבטל\לערער על המקח לאונאה מועטת (בדיעבד)

רמב"ן ויקרא פרק כה

... ואני חושב עוד סברא, שודאי המאנה את חבירו לדעת עובר בלאו, בין במטלטלים  
בין בקרקעות, שבהן דיבר הכתוב אל תונו איש את אחיו במספר שנים אחר היובל, שהוא  
מזהיר שיקנו וימכרו לפי השנים ולא יונו איש את אחיו. אבל רבותינו חדשו באונאה  
תשלומים בשתות המקח, וביטול מקח ביותר משתות, ומזה בלבד מעטו הקרקעות לפי  
שהאונאה בהם אפילו ביתר משתות, מחילה, כמו שהיא מחילה במטלטלים בפחות  
משתות, אף על פי שהוא אסור להונות כן לדעת, אבל אין דרך בני אדם לבטל ממכרם  
מפני אונאה מועטת כזו:

# אונאה פחות משתות

## אין אונאה

כי כך היא דרך  
מקח וממכר  
(רא"ש 2)

נ"מ- אפילו בקי  
אפשר למכור  
ליותר משוויו  
פחות משתות

אי אפשר לצמצם, ויש  
מחילה מלכתחילה  
(רש"י קידושין)

"מחיל אינש דהתם אין  
כל אדם יכול לצמצם  
הדמים... ואדעתא  
דהכי עביד

## יש אונאה

אבל אי אפשר  
לצמצם,  
ולכן הקונה מוחל  
בדיעבד (רא"ש 1)

נ"מ- אם הוא בקי ויודע  
בדיוק מה הסחורה  
שווה, אסור למכור  
ליותר

אונאה גמורה, ואסור  
לגמרי, רק שאין דרך  
בני אדם לערער על  
המקח לאונאה מועטת  
(רמב"ן על התורה)

ספר החינוך מצוה שלז

ועובר על זה ועשה אונאה לחבירו לדעת בשתות או יותר עבר על לאו זה,  
**אבל בפחות משתות התירו זכרונם לברכה להשתכר לתגר מפני תיקון**  
**הישוב, שימצאו בני אדם צרכיהם מוכנים בכל מקום. ואין לוקין על לאו זה,**  
לפי שניתן להישבון.

# אונאה פחות משתות

## אין אונאה

כי כך היא דרך  
מקח וממכר  
(רא"ש 2)

נ"מ- אפילו בקי  
אפשר למכור  
ליותר משוויו  
פחות משתות

התירו מפני תיקון  
היישוב- שימצאו בני  
אדם צרכיהם מוכנים  
(חינוך)

צדק- אמורים למכור  
לפי השווי,  
שוק חופשי- רוצים  
שיהא הצרכים מצויים

אי אפשר לצמצם,  
ויש מחילה  
מלכתחילה  
(רש"י קידושין)

"מחיל אינש דהתם  
אין כל אדם יכול  
לצמצם הדמים...  
ואדעתא דהכי עביד

## יש אונאה

אבל אי אפשר  
לצמצם,  
ולכן הקונה מוחל  
בדיעבד (רא"ש 1)

נ"מ- אם הוא בקי  
וידע בדיוק מה  
הסחורה שווה, אסור  
למכור ליותר

אונאה גמורה, ואסור  
לגמרי, רק שאין דרך בני  
אדם לערער על המקח  
לאונאה מועטת  
(רמב"ן על התורה)

אולי מי שמקפיד יכול  
לתבוע, ולא למחול

נ"מ – מי שאינו מוחל

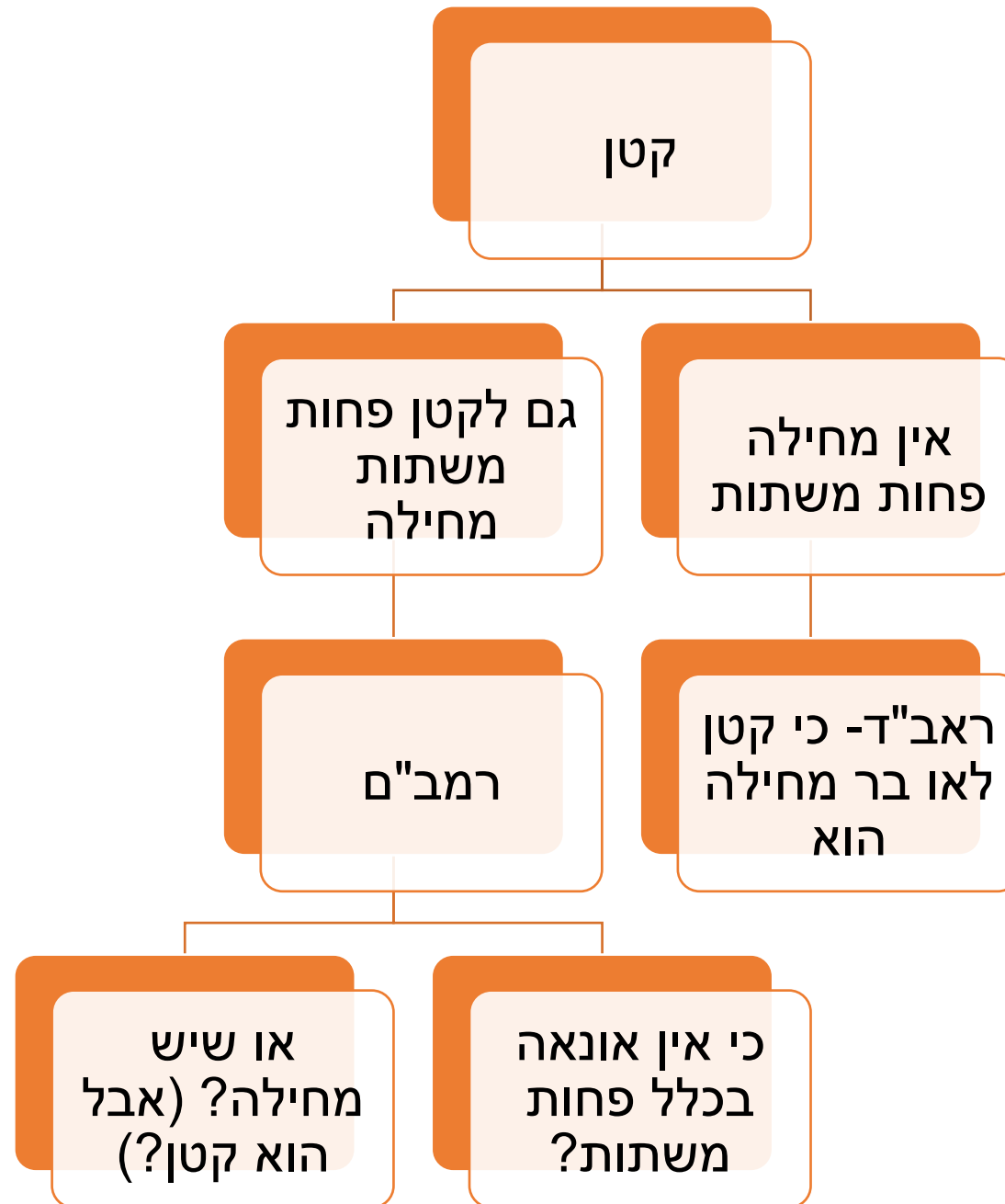
# נ"מ-קטן

רמב"ם הלכות מכירה פרק כט הלכה ח

בודקין את הקטן אם יודע בטיב משא ומתן או אינו יודע, לפי שיש קטן חכם ונבון שהוא יודע והוא בן שבע, ויש אחר שאפילו בן שלש עשרה אינו יודע בטיב משא ומתן, קטן היודע בטיב משא ומתן שאין לו אפוטרופוס שנשא ונתן במטלטלין וטעה דינו כדין הגדול, פחות משתות מחילה, שתות מחזיר ההונייה, יתר על שתות בטל מקח כמו שביארנו, ואני אומר שאין מקח הקטן וממכריו במטלטלין קיימין אלא בשמשך או המשיך, אבל אם נתן מעות על המקח וחזר בו אינו מקבל מי שפרע ואחרים שחזרו בו מקבלין מי שפרע.

+/השגת הראב"ד/ קטן היודע וכו' כמו שביארנו.

א"א אני אומר שהקטן אין לו מחילה כדאמרינן יתמי לאו בני מחילה נינהו...



רמב"ם- מחילה אוביקטיבית, כלול כחלק ממקח וממכר

רמב"ם הלכות מכירה פרק יב הלכה ג

היתה ההונוייה פחות מזה בכל שהוא, כגון שמכר שוה ששים דינר בחמשים ופרוטה אינו חייב להחזיר כלום, שכל פחות משתות דרך הכל למחול בו.



קטן

גם לקטן פחות  
משתות מחילה

אין מחילה פחות  
משתות

כי אין אונאה בכלל  
פחות משתות

מחילה  
אוביקטיבית, כלול  
כחלק ממקח  
וממכר

ראב"ד- כי קטן לאו  
בר מחילה הוא

# בעיקרון תלוי במחילה, אבל חכמים קבעו לא פלוג

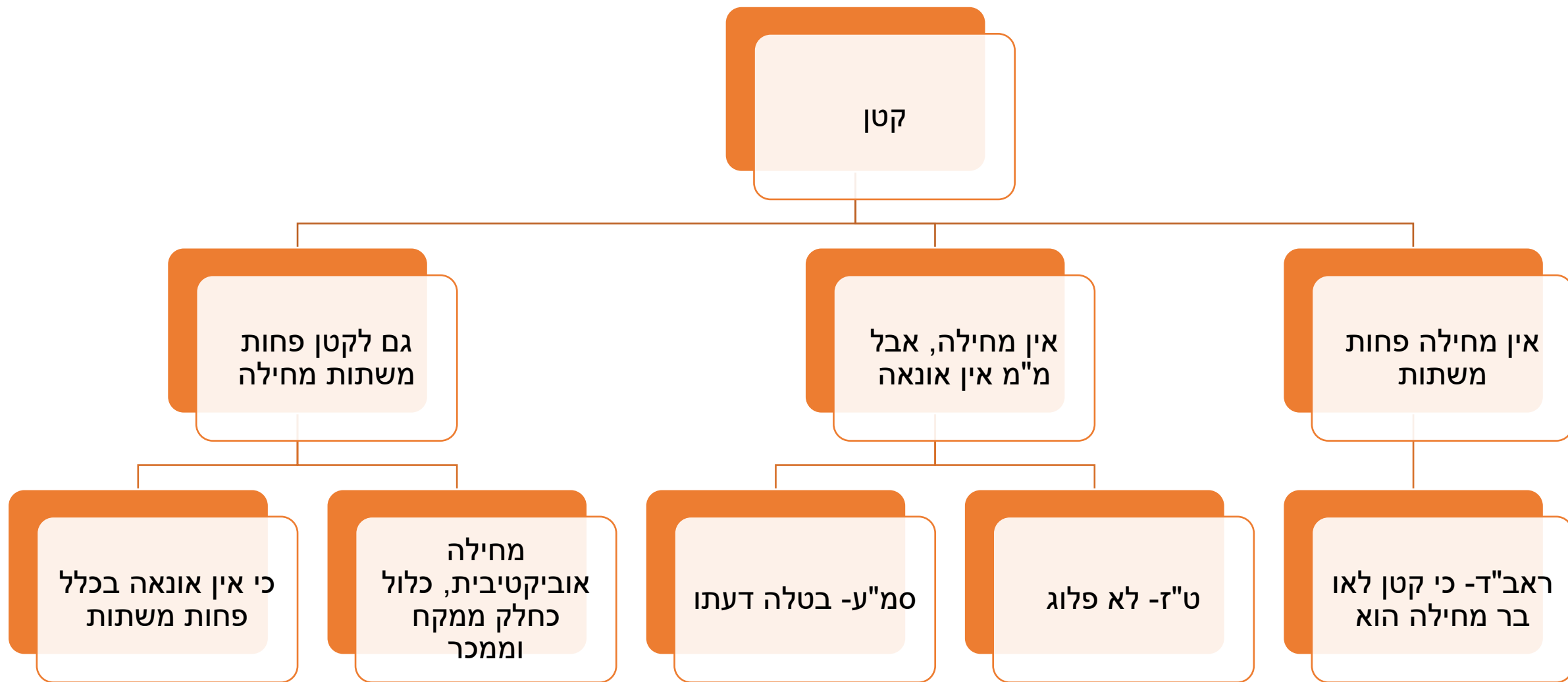
ט"ז חו"מ רכז:א

נלע"ד דכל היכא דאפשר לקרותו בשם שתות מעות אזלינן בתריה, משא"כ כשאין עליו שם שתות לגמרי אזלינן בתר המקח, דהכלל הוא, כל שיש לו שם שתות מאיזה צד שיהיה, אזלינן בתריה, ואין למדין ק"ו סך קטן מסך גדול אלא חכמים השוו מידותיהם דבשתות תליא מילתא, והיינו טעמא בשוה ס' בנ' ופרוטה, כיון שעל האונאה אין שם שתות לגמרי, אזלינן בתר מקח לחוד והוי מחילה, וכמשמעות דברי המרדכי שהביא רמ"א ס' ד'.

# תלוי במחילה, אבל בטלה דעתו עצל כל אדם

סמ"ע סימן רכז ס"ק יד

ומ"מ נראה דאין הלוקח יכול לומר אף שהוא עדיין מוחזק בדמי הקנייה אני לא אמחול בפחות משתות שהונאתני, אלא שבטלה דעתו אצל רובא דעלמא שרגילין למחלו ומוציאין מידו ליתנהו להמוכר:



# סחורה שיש מחיר ידוע וקבוע: (כמו דבר שקונים בבורסה, או בפיקוח ממשלתי)

ערוך השולחן חושן משפט הלכות אונאה ומקח טעות סימן רכז סעיף ז

**מדברי הרא"ש ז"ל יש ללמוד דאונאת שתות אינה אלא בסחורה שאין כולם מוכרין בשוה בצמצום כמ"ש בסעיף ב' מדתלי בשומת השמאין וגם מטעם שלפעמים המקח ערב עליו וזה אינו שייך בדבר המצוי הרבה וכולם מוכרין בשוה בצמצום במקח ולחם ומלח וכה"ג וגם בספיקו נ"ל מדבריו שהספק אינו אלא במקום שיש עילה להמוכר לתלות שהלוקח יודע המקח אלא שחפץ במקח זה אבל במקום שהמוכר מבין שמהלוקח נעלם המקח והמוכר יודע שיש בזה אונאה פרוטה אסור לו להונות אם לא שיגלה לו ואם אינהו עבר בלאו וכן לוקח להמוכר**

# המחיר בשוק גם קובע לקולא

ערוך השולחן חושן משפט הלכות אונאה ומקח טעות סימן רכז סעיף ז

**עוד נ"ל דבר אחד מדבריו לקולא במיני סחורות שאין כל בעלי חנויות מוכרין אותם בשה שיש**

**משתכר הרבה בסחורה זו ויש שמסתפק במועט אין שייך כלל אונאה למי שמשתכר הרבה כיון**

**שדרך המסחר כן הוא כיון שיש שמוכרים במקחים כאלו דהא הרא"ש ז"ל לא תלה הספק אלא**

**משום דלפעמים הלוקח חפץ במקח זה דאז יש סברא לאסור ומשמע להדיא דאין כאן מוכרין**

**במקח כזה אבל כשיש מוכרין במקח כזה אין בזה צד אונאה ופשיטא שאין להביט על אותם**

**החנונים המזלזלים במקחים ומוכרין בזול שמקלקלים לעצמם ומקלקלין דרכי המסחר והם ישאו עון**

**וכבר אמרו חז"ל [ב"ב צ"א א] מתריעין על פרקמטיא שהוזלה ואפילו בשבת וכמ"ש באו"ח סי'**

**תקע"ו:**

אונאה פחות  
משתות

אין אונאה

יש אונאה

כי כך היא דרך  
מקח וממכר  
(רא"ש 2)

התירו מפני תיקון  
היישוב- שימצאו  
בני אדם צרכיהם  
(מוכנים) (חינוך)

אי אפשר לצמצם,  
ויש מחילה  
מלכתחילה  
(רש"י קידושין)

אבל אי אפשר  
לצמצם,  
ולכן הקונה מוחל  
בדיעבד (רא"ש 1)

אונאה גמורה, ואסור לגמרי, רק  
שאינן דרך בני אדם לערער על  
המקח לאונאה מועטת  
(רמב"ן על התורה)

נ"מ- אפילו בקי  
אפשר למכור  
ליותר משוויו פחות  
משתות

צדק- אמורים  
למכור לפי השווי,  
שוק חופשי- רוצים  
שיהא הצרכים  
מצויים

"מחיל אינש דהתם  
אין כל אדם יכול  
לצמצם הדמים...  
ואדעתא דהכי  
עביד

נ"מ- אם הוא בקי  
וידוע בדיוק מה  
הסחורה שווה,  
אסור למכור ליותר

משמע שמי שכן  
מקפיד אולי יכול  
לתבוע

(חנות פתוח 6\24)  
יכול למכור ליותר,  
למרות שיש מחיר  
(קבוע)

ערוך השולחן- אם  
המכיר כן קבוע  
וידוע, אין מחילה  
על פחות משתות

ערוך השולחן- אם  
המכיר כן קבוע  
וידוע, אין מחילה  
על פחות משתות

ט"ז- לא פלוג רבנן

סמ"ע- אכן, אבל  
בטלה דעתו

ראב"ד- קטן לאו  
בר מחילה הוא

שתות מקח או שתות מעות:



תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף מט עמוד ב

גמרא. אתמר, רב אמר: שתות מקח שנינו, ושמואל אמר: שתות מעות נמי שנינו. שוי שיתא בחמשא, שוי שיתא בשבעה - כולי עלמא לא פליגי דבתר מקח אזלינן, ואונאה הויא. כי פליגי - שוי חמשא בשיתא, ושוי שבעה בשיתא. לשמואל דאמר בתר מעות אזלינן - אידי ואידי אונאה הוי, לרב דאמר בתר מקח אזלינן - שוי חמשא בשיתא ביטול מקח הויא, שוי שבעה בשיתא - מחילה הויא. ושמואל אמר: כי אמרינן מחילה וביטול מקח - היכא דליכא שתות משני צדדים, אבל היכא דאיכא שתות מצד אחד - אונאה הויא.

$\left(\frac{5}{6}\right)$  Pay 5 Worth 6 Pay  $\left(\frac{7}{6}\right)$  7

83%

100%

116%

∴ ~ ~

אונז אקט

אונז אקט

לאמור

לאקור

$\frac{6}{7}$  86%



$\frac{6}{5}$  120%

∴ **SINE**

**מחלוקת רב ושמואל - שתות מקח או שתות מעות**

**תוספות מסכת בבא מציעא דף מט עמוד ב**

**שתות מעות נמי שנינו - אפילו למאן דאמר שתות מעות נראה יותר לילך אחר שתות מקח שהאונאה והטעות תלויה במקח אבל מעות אין אונאה וטעות תלויה בהם שאין צריכין שומא.**

חידושי הריטב"א מסכת בבא מציעא דף מט עמוד ב

ושאלו בתוספות היכא דליכא שתות מחד צד ואיכא פחות משתות מצד אחד ויותר משתות מצד אחר בתר הי מינייהו אזלינן, כגון שמכר שוה שיתין בשבעים וחד או שוה שבעים וחד בשיתין,

ורבינו יהודה ז"ל אומר דחשבינן ליה אונאה, דלא אמרינן לעיל לשמואל דהוי ביטול מקח או מחילה אלא היכא דהוי משני צדדים פחות משתות או משני צדדים יותר משתות כדאיתא לעיל,

ואין זה מחוור דהיכי עבדינן אונאה וליכא שתות משום צד וכי פשרה אנו מטילין בין שני הצדדין, והנכון יותר דאזלינן בתר מקח דהא בין לרב בין לשמואל אונאת מקח הוא עיקר ובאונאת מעות הוא דאיפליגו, ועדיין הדבר צ"ע.

$\left(\frac{5}{6}\right)$  Pay Worth 6 Pay  $\left(\frac{7}{6}\right)$   
 5 7

83%

100%

116%

אונאה  
למוכר

אונאה  
לקונה

⋮ ק ר

$\frac{6}{7}$  86%

$\frac{6}{5}$  120%

83-86

116-120

תוס' ר' אבהו - יקונה - אונאה שגוה

תוס' ר' אבהו ר' יוחנן

83.1 - 85.9 = אונאה  
 86.2 = אונאה  
 86.4 = אונאה

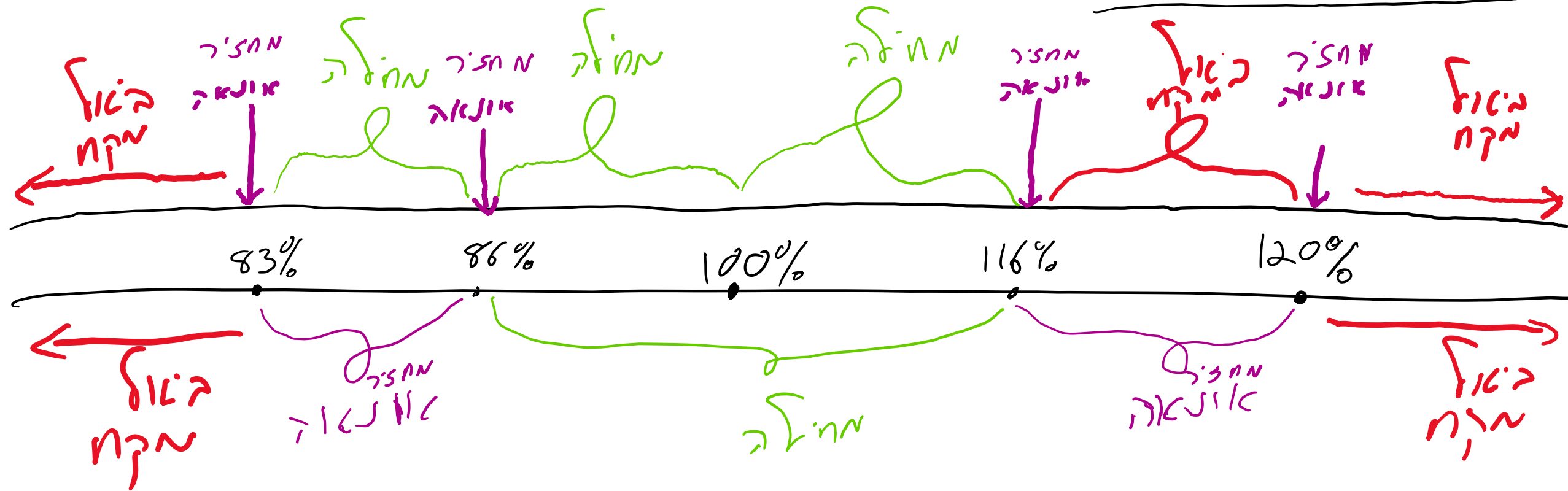
ר' יוחנן  
 אונאות  
 שגוה

תוס' ר' אבהו ר' יוחנן  
 ביטול  
 חקן

אונאה

# שמואל

תמונה רחבת כ"א"א



קמ"א  
יקוצק

רמב"ם הלכות מכירה פרק יב

הלכה א- **אסור למוכר או לקונה להונות את חבירו** שנאמר וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו, ואף על פי שהוא עובר בלא תעשה אינו לוקה מפני שניתן להשבון, ובין שהונה במזיד בין שלא ידע שיש במכר זה הונויה **חייב לשלם**. הלכה ב- וכמה תהא הונויה ויהיה חייב להשיב, שתות בשוה, כיצד הרי שמכר שוה שש בחמש, או שוה שבע בשש, או שוה חמש בשש, או שוה שש בשבע, הרי זה הונויה ונקנה המקח וחייב המאנה לשלם את ההונויה ולהחזירה כולה למתאנה. הלכה ג- היתה ההונויה פחות מזה בכל שהוא, כגון שמכר שוה ששים דינר בחמשים ופרוטה אינו חייב להחזיר כלום, שכל פחות משתות דרך הכל למחול בו.

מגיד משנה הלכות מכירה פרק יב הלכה ג

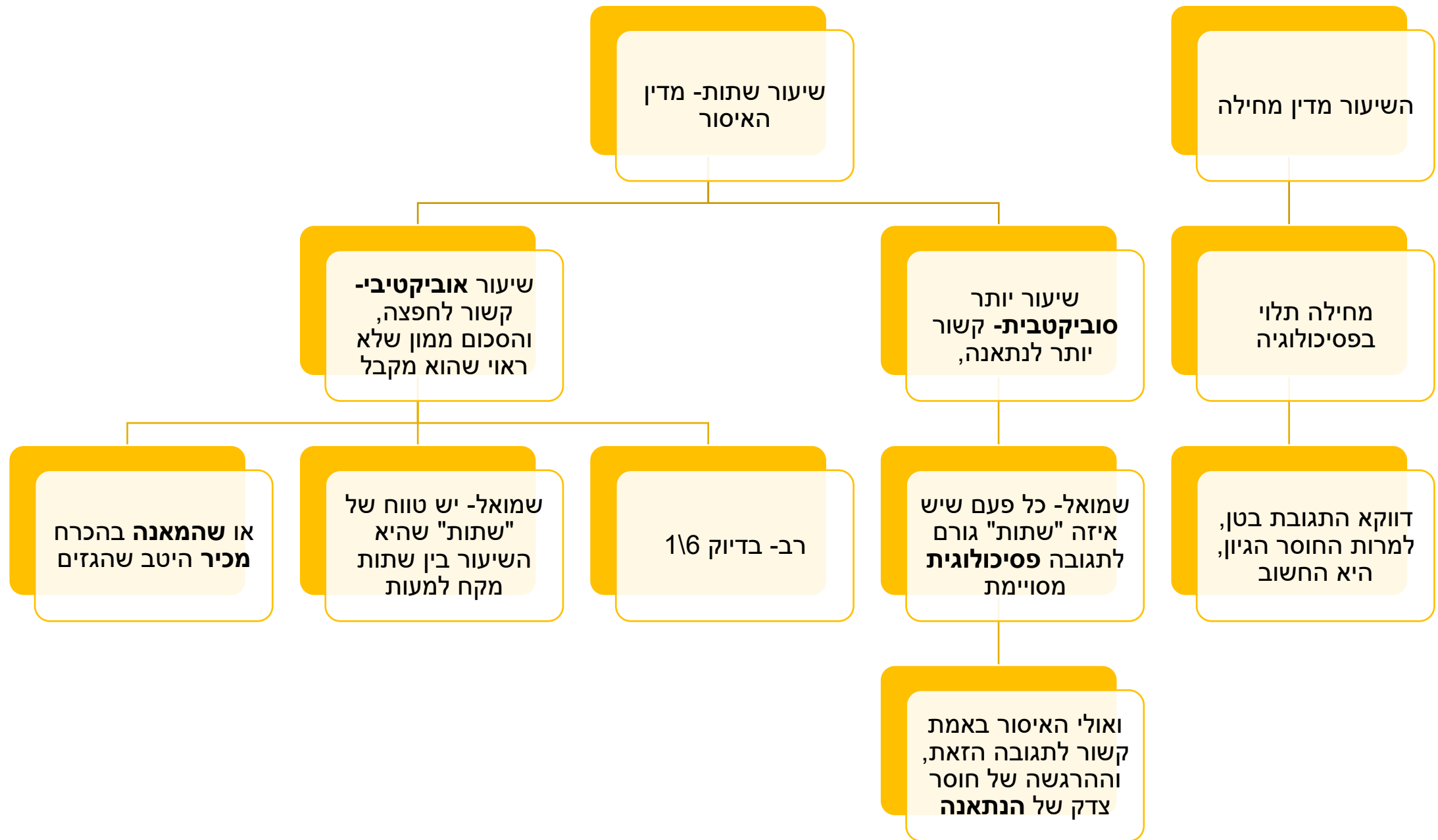
[ג] היתה האונאה פחות מזה בכל שהוא כגון שוה ששים דינר בנ' ופרוטה. זה נמצא בספרי הרב ז"ל ואני תמה בזה אחר שהוא פסק דשוה ז' בו' היא אונאה ובודאי שכן הוא היאך פסק דשוה ס' בנ' ופרוטה הוא מחילה והלא נתאנה יותר מוכר בזה משאם מכר שוה ז' בו' שהרי כשתעשה ז' חלקים מס' יהיה החלק ח' וחצי ועוד וחמשים ופרוטה אינם ו' חלקים מס' ואנו בפירוש שנינו בגמרא ובהלכות דאליבא דשמואל כי אמרינן מחילה דוקא היכא דליכא שתות לא שתות מקח ולא שתות מעות היכי דמי כגון דזבין שוה תמניא בז' או שוה ז' בתמניא זה לשון הגמרא והתם נמי אמרינן וביטול מקח היכי דמי כגון דזבין שוה ה' בד' או שוה ד' בה' וכל היכא דאיכא שתות מצד אחד אונאה היא פירוש מצד אחד או מן שווי המקח או מן המעות. והעולה מזה הוא דכל היכא שהאונאה היא משוה שש בחמש עד שוה ז' בו' היא אונאה למוכר וכן היכא שהיא משוה ה' בו' עד שוה ו' בז' היא אונאה ללוקח פחות מכל הצדדין היא מחילה יותר על כל הצדדין בטל מקח וזה נ"ל מוכרח משם. ואולי דעת המחבר שכיון שבשוה ששים בחמשים ופרוטה החשבון גדור לששה חלקים ר"ל שעשרה שהוא חשבון גדור כלומר שאין בו שבר הוא חלק ו' מס' אף על פי שנתאנה יותר מאונאת שוה שבע בשש אין אנו הולכין אלא אחר חשבון השתות וה"ז פחות משתות והוא מחילה ועל דרך האמת שאין זה כדאי והדבר צ"ע והעיקר שראוי להיות לשונו שוה ע' בס' ופרוטה ומה שנמצא בספריו ט"ס:



ט"ז חו"מ רכז:א

נלע"ד דכל היכא דאפשר לקרותו בשם שתות מעות אזלינן בתריה, משא"כ כשאין עליו שם שתות לגמרי אזלינן בתר המקח, דהכלל הוא, כל שיש לו שם שתות מאיזה צד שיהיה, אזלינן בתריה, ואין למדין ק"ו סך קטן מסך גדול אלא חכמים השוו מידותיהם דבשתות תליא מילתא, והיינו טעמא בשוה ס' בנ' ופרוטה, כיון שעל האונאה אין שם שתות לגמרי, אזלינן בתר מקח לחוד והוי מחילה, וכמשמעות דברי המרדכי שהביא רמ"א ס' ד'.

- טווח ביניים בין שתות מכר לשתות מעות
- רבינו יהודה- טווח ביניים כולה נחשב לאונאה לשמואל.
- רמב"ם, ריטב"א- בעיקרון רק שתות מקח הוי אונאה. אבל לשמואל יש "יוצא דופן" של שתות מעות שנחשב גם לאונאת שתות.
- סברא לשמואל:
- אולי צריך טווח לאונאת שתות. הטווח בין שתות מעות לשתות מקח היא "שתות" של אונאה.
- אולי יש שתיהם, כיון שהענין של אונאה היא שבולט ומוכר שיש פה אי צדק. וזה נכון בין אם זה מצד חשבון המעות או המקח. וכיון שאפשר להגדיר את החוסר כנות בין מצד המעות או המקח, הוי אונאה.
- אולי לפי הרמב"ם וריטב"א, כיון שמחילה תלוי בדעת הקונה ופסיכולוגיה שלו, יהיה מחילה למרות שמבחינת החשבון מעות לא הגיוני.



תוספות מסכת בבא מציעא דף נא עמוד ב

במה דברים אמורים בסתם - ר"ח פסק כרב דהלכתא כרב באיסורי  
תימה דהא לא פליגי אם מותר לעשות כן אלא פליגי אם חייב להחזיר האונאה והלכה  
כשמואל בדיני  
ובשאלות דרב אחאי פרשת בהר סיני פוסק כרב משום דהך ברייתא קאי כוותיה...

חידושי הר"ן מסכת בבא מציעא דף נא עמוד ב

הילכך לענין פסק הלכה קי"ל כר"י וכשמואל דקאי כותיה דקי"ל כשמואל בדיני הילכך ע"מ  
שאין לך עלי אונאה אי מפרש הוא דאמר יודע אני וכו' אין לו עליו אונאה אבל בסתם יש לו  
עליו אונאה... וזה שלא כדברי הראב"ד ז"ל שכתב דכיון שעיקר מחלוקתם באונאה הוא  
ה"ל פלוגתא דאיסורא וקיי"ל כרב באיסורי:

# איסור אונאה

## איסור

## ממון

### דין בפני עצמו

### צדק בשוק

### דין תשלומין

### מדין גזל

דין אחווה, שידאג לטובת אחר, ולא רק את הרווח שלו (תקנה מיד אחר ישראל...)

דין איסור להונות רמב"ן- ותשלומין דין נפרש וחידוש במטלטלין

שיהא שוק חופשי, אבל עם צדק וכנות -ספר החינוך

גזרת הכתוב בפני עצמו, שלמרות שהמקח תקין, יש חיוב תשלומין על גר"ח על הרמב"ם

"הוה ליה כגזל" פנ"י- "דכיון דעובר בלאו קרינן ביה והשיב את הגזילה"

גזל: טור- עובר על לא תגזול

כיון שהתורה אסרה, הפך את העסקה לגזל כתוצאה מהלאו גר"ח על הש"ס מסקנה

התורה רק מגלה שזה לא נחשב להסכם, כיון שלא יודע שהוא נתאנה גר"ח על הש"ס אופציה 1

אולי: אונאה מדין

איסור

ויש שיעור

אוביקטיבי

לאיסור- רב

שיעור שתות- מדין  
האיסור

אולי: אונאה מדין

ממון וגזל, כיון

שהדעת של

הנתאנה מוטעית

ואין הכסמה- שמואל

השיעור מדין מחילה

שיעור אוביקטיבי-  
קשור לחפצה,  
והסכום ממון שלא  
ראוי שהוא מקבל

שיעור יותר  
סוביקטיבי- קשור  
יותר לנתאנה,

מחילה תלוי  
בפסיכולוגיה

או שהמאנה בהכרח  
מכיר היטב שהגזים

שמואל- יש טווח של  
"שתות" שהיא  
השיעור בין שתות  
מקח למעות

רב- בדיוק 1\6

שמואל- כל פעם שיש  
איזה "שתות" גורם  
לתגובה פסיכולוגית  
מסויימת

דווקא התגובת בטן,  
למרות החוסר הגיון,  
היא החשוב

ואולי האיסור באמת  
קשור לתגובה הזאת,  
וההרגשה של חוסר  
צדק של הנתאנה

## פרשנות המחירים: ניסוי

מחבט וכדור עולים ביחד 110 ש"ח. המחבט עולה 100 ש"ח יותר מהכדור. כמה עולה הכדור?

מה יותר מגרד? – כוחו של שיווק





- מחבט וכדור עולים ביחד 110 ש"ח.
- המחבט עולה 100 ש"ח יותר מהכדור.  
כמה עולה הכדור?

- תגובת בטן-

- מחבט- 100

- כדור- 10

- אבל, אם חושבים עוד שניה יוצא : כדור+  
(100 + כדור) = כדור\*2 + 100

- ולכן אם הכדור שווה 10, הכל = 120 ₪

- האמת –

- מחבט ב105

- כדור- 5

- יוצא: כדור+ (100 + כדור) = 110 ₪

- פריט שני ב 50% מגרד יותר

- אבל (100% פריט ראשון + 50% פריט שני)  $\geq$  25%

- אם הפריט הראשון שווה 50, והשני 40

- משלמים 70, שזה הנחה של 22%

